

Festes Populars. 28 d'agost de 2003
Pregó inaugural

Professor Jorge Maíz Chacón
Universitat Nacional d'Educació a Distància
Centre Associat de les Illes Balears

Sr. Batle de Moscari,

Sr. Batle de Selva,

Sr. Batle de Caimari,

Sra. Batlessa de Biniamar,

Autoritats,

Benvolgudes amigues moscarienques,

Benvolguts amics moscariencs,

Bon vespre a totes i a tots els presents en aquesta parròquia!

Vosaltres, que amb aquest petit acte sou a punt d'encetar, amb molta d'il·lusió i amb acolliment, les Festes Populars d'Agost, estau d'enhorabona.

Emperò, abans de començar, voldria agrair al Sr. Rafel Gelabert Tortella, batle de Moscari, i al catedràtic d'història medieval, el Dr. Pau Cateura Bennàsser, la confiança d'aquest encàrrec. Fer avui a Moscari el pregó és per a mi un motiu de satisfacció. Moltes gràcies per la confiança!

Vull compartir amb totes i amb tots aquesta il·lusió amb una petita aproximació al Moscari medieval. Descripció, sens dubte, no gaire fàcil i un poc arriscada. Pensareu: Per què? Per la manca d'informació. Al nostre magnífic Arxiu del Regne de Mallorca, a Palma, en tenim poques dades pròximes. Això, però, no m'ha fet desistir d'aquest desig, sinó que, al contrari, ha despertat en mi l'interès per les vostres arrels en el temps i, a la vegada, presents a cada racó.

Aquesta parròquia, els carrers, els camins, les pedres, els camps, els habitants, estan i estau envoltats de passatges apassionants, de milers d'històries anònimes. I aquí en teniu una més.

Realment, pocs són els vestigis dels primers pobladors del vostre terme. La constant irrigació de la terra i les activitats agràries n'han fet perdre moltes pistes, proves de la presència humana. Aquí, els arqueòlegs i els historiadors tenim molta feina per fer.

No patiu. No en tenim cap dubte. Ben segur que els foners talaiòtics i els romans varen trepitjar durant molts de segles aquests racons. Les notícies que tenim més inequívokes no fan més que constatar la permanència dels pobladors musulmans per aquests indrets. La diversitat dels camps i la seva productivitat va ser aprofitada pels mestres de la irrigació i de la ciència medieval: els àrabs. Així, l'escriptor Ashshakandí ens va deixar aquestes magnífiques i belles paraules:

“Mallorca és una de les terres més fèrtils i millor conreades que mai Déu ha creat. Posseeix abundància i provisions de tota classe. Ella mateixa pot produir tots els articles necessaris per a la vida dels seus habitants.”¹

¹ Álvaro Campaner y Fuentes: *La dominación islamita en las Islas Baleares*, p. 312.

Aquests fets són evidents encara avui en dia. Només heu de mirar per la finestra o fer una petita volta per aquest paradís de paisatge que teniu. L'abundància i els recursos naturals varen ser ben aprofitats pels vostres avantpassats.

Moscaritx (la denominació musulmana constatada documentalment) no es va erigir a qualsevol lloc. El sistema de conreu i aprofitament musulmà de la terra i els seus coneixements tecnològics convergien principalment en un element: l'aigua. Per això, estau envoltats de *qanats*, síquies, safareigs, molins, pous..., evidents signes de la utilització d'aquest element. Can Tabou, el pont d'en Blau i el Massanella eren torrents vius i molt vius durant llargues èpoques de l'any que recollien de la serra de Tramuntana l'aigua de la fertilitat.

Moments d'autosuficiència i d'intercanvi entre els diversos clans que convivien als *juz* o jurisdiccions comarcals de *Mayûrqa*. *Inkan* o l'Inca musulmana era el cap del *juz* de *Moscaritx*, i aquesta dinamització socioeconòmica es mostra evident encara avui en dia a la vostra ciutat veïna.

Tot seguit, l'illa va ser ocupada pels cristians. La informació documental augmenta. Així, al *Llibre del Repartiment*, *Moscaritx* hi apareix, i les paraules que reproduiré són l'evidència i el testimoni de la continuïtat històrica. Som a l'any 1232:

“de porcio del preborde en lo terme de Incha. Aquestes son les alquiries les quals lo preborde pres del senyor rei p(er) les seves cavalleries en lo terme de Incha: alqueria de benimar, alqueria de beniatzen, alqueria de beniroy, alqueria de Moscarix.”²

Va ser Ferrer de Pallarès, preborde de Tarragona, qui en va adquirir les terres. No va tardar molt a abandonar-les i se'n va anar a València a començar una nova empresa. Els nostres voltants es varen repartir i les famílies cristianes es dedicaren tot d'una a la feina de les seves petites parcel·les. Els nous colons i els habitants convertits que hi varen quedar continuaven fent les activitats pròpies. No era una passa enrere, suposava una continuïtat.

Les tasques agrícoles i ramaderes eren presents gairebé a totes les cases i possessions. El treball era el mateix: llaurar, cavar, segar, garbejar, batre o porgar. A les cases, sigui per al consum humà o sigui per al bestiar, es guardava el blat, la civada, no hi faltaven les faves, ni les garroves. Els dies i els treballs eren els mateixos. Segur que més d'un dels presents coneix millor que jo el significat d'aquestes activitats, i encara continua –amb algunes diferències– les tradicions més pròpies. La història ens envolta.

Al segle XIV, *Moscaritx* era plenament cristià i va perdre la seva terminació *tx*. Passà a ser el *Moscari* d'avui en dia, el topònim que tots coneixem. Tenim, en aquest sentit, el terme i alguns dels seus habitants als estims de la Parròquia de Selva de l'any 1359:

“...Moscari: G(uillem) Bordils, P(eric)ó Morgat, B(ere)ng(uer) Pons, B(er)n(at) Mestre, Andreu S(er)vià, P(ere) Morguat, B(er)n(at) Morel, G(uillem) Saguí, B(a)rtomeu d(e) Naya, Bernat Sabater, P(ere) Fuster, P(ere) Saguí, Francesch Mertí, Gil d(e) Vallobrera...”³

Al segle XV era un petit nucli envoltat de grans propietats rurals com sa Bisbal, Auxella (molt considerable a període musulmà), es Rafal o ses Blanques. Per finalitzar,

² Ricard Soto i Company: *Còdex Català del Llibre del Repartiment*.

³ Joan Miralles i Montserrat: *Corpus d'antropònims mallorquins del segle XIV*, Institut d'Estudis Catalans, Barcelona, 1997.

al tombant de l'edat mitjana, tenim documentada la repressió exercida contra els moscariencs, contra tots els que varen participar entre els anys 1451 i 1453 a la Revolta Forana. Això implica que temps enrere, en aquestes terres, les injustícies socials i les econòmiques eren evidents. Però, tot s'ha de dir, és en aquests moments que els moscariencs i les moscarienques varen començar a lluitar per eliminar-les i per aconseguir una societat molt més justa per a tothom.

Ben orgullosos, n'heu d'estar. Avui en dia mostra gran amabilitat amb mi, amb els nouvinguts, i amb els que, estiu rere estiu, dia rere dia, passejam pels vostres camins i admiram l'entorn meravellós.

N'estam molt agraïts.

No hi ha temps per a més històries. Ara, a viure la vostra.

Jo vull festa, Moscari vol festa. Agermanau-vos. Què esperau? Que comencin les festes! Molts d'anys i salut per a tothom!